

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวหลังเกษียณราชการก่อนกำหนด และศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการปรับตัวหลังเกษียณราชการก่อนกำหนดของครู ในอำเภอ ห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ ไม่เป็นทางการ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นครูเกษียณราชการก่อน กำหนด จำนวน 9 ราย รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สมาชิกในครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และเพื่อนบ้านของผู้เกษียณทั้ง 9 ราย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ ความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แยกแยะข้อมูลเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบ ของการบรรยายและการสรุปเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูเกษียณราชการก่อนกำหนด 2 กลุ่มที่จำแนกตามอายุมีการปรับตัวแตกต่างกัน กลุ่มอายุระหว่าง 57 – 59 ปี เน้นการพักผ่อนอยู่กับบ้านมากกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 47 – 53 ปี ที่เน้นการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้นอกเหนือจากรายได้บำนาญที่ได้รับในแต่ละเดือน ซึ่ง กลุ่มหลังนี้ได้มีการวางแผนการหารายได้เสริมไว้ล่วงหน้าก่อนการเกษียณราชการก่อนกำหนด

ครูเกษียณราชการก่อนกำหนด 3 กลุ่มที่จำแนกตามกิจกรรมที่ทำหลังเกษียณ คือ กลุ่มที่ทำงานอดิเรก กลุ่มประกอบอาชีพอิสระ และกลุ่มพักผ่อนอยู่กับบ้าน ทั้ง 3 กลุ่ม มี การปรับตัวแตกต่างกันทั้งทางด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และการ ปรับตัวด้านความสัมพันธ์พึงพาระหว่างกัน ซึ่งครูเกษียณราชการก่อนกำหนดทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ มีปัญหาในการปรับตัว เพราะผู้เกษียณราชการก่อนกำหนดได้มีการวางแผนการดำเนินชีวิต หลังเกษียณไว้อย่างดี

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการปรับตัวของครูเกษียณราชการก่อนกำหนด พบว่า มีปัจจัยที่ แตกต่างกันไประหว่างครูเกษียณทั้ง 9 กรณีศึกษา ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามกิจกรรมที่ เลือกทำหลังเกษียณ ปัจจัยที่เอื้อต่อการปรับตัวที่เหมือนกันได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ภาวะสุขภาพ อุปนิสัยส่วนตัวและ บุคลิกภาพ และมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพใหม่ การเตรียมตัวก่อนเกษียณ และสภาพที่อยู่อาศัย

4. เงื่อนไขที่เอื้อต่อการปรับตัวของครูเกษียณราชการก่อนกำหนด พบว่า มีเงื่อนไข ทางเศรษฐกิจ เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการปรับตัวของครูเกษียณราชการก่อนกำหนด โดยเฉพาะ ในกรณีของครูเกษียณก่อนกำหนดที่ยังมีหนี้สิน มีภาระรับผิดชอบด้านการเงิน มีภาระส่งเสีย บุตรให้ศึกษาเล่าเรียน สำหรับเงื่อนไขทางสังคม ที่สำคัญต่อการปรับตัวของครูเกษียณราชการ ก่อนกำหนดได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง และความสัมพันธ์ กับคนในชุมชนที่แน่นแฟ้นมากขึ้น มีส่วนสนับสนุนให้การปรับตัวของครูเกษียณราชการก่อน กำหนดไม่มีปัญหา

ABSTRACT

TE 155809

This research is aimed to study the adjustment after an early retirement and to study the factors that affect the adjustment after an early retirement of teachers in Hang Chat District, Lampang Province.

The data was collected by using a nonformal particularistic interviewing form 9 early retired teachers. Members of their families, closed friends and their neighbors were also particularistically interviewed and observed in a nonparticipatory way. The accuracy and completeness of data was checked in order to conform with the reality. The data was analyzed into groups according to the relatedness of data. The presentation of this research was in a narrative and an analyzing generalization form.

The results of this research are as follows:

1. Two groups of early retired teachers were identified. Their adjustments were different. The first group who have reached the age of 57 – 59 years normally spend their time in taking a rest at home. The second group, who are between 47 – 57 years old, focussed on some activities relating with the making of money apart from their monthly pensions. The latter group had already planned to make additional income before they retired.

The early retired teachers were identified into 3 groups according to their activities which were pursuing hobbies, doing their side occupations and taking a rest at home. There were differences in their adjustments to physical changing, self-images, roles and inter-relation among themselves. The problems of their adjustments after the early retirement were not found because of their well planned preparation before the retirement within 3 groups.

3. The key elements that affect the adjustment of some early retired teachers are found to have some diversities among 9 case study teachers depending on their activities after the retirement. Their similar elements are the learning of how to spend time effectively, taking more responsibilities in their families, the conditions of their health's, their habits and personalities. Their different elements are the learning of their new jobs, the preparation before retirement and the state of their accommodations.

4. The other elements that affect the adjustment of some early retired teachers are an economic factor and a social condition. The economic factor plays an important role in their adjustment. This factor comprises of their debts, the expenses on their children's education. The second factor is about the relationship among members of each family, the relationship of their relatives and the closed relationship of members in their communities. The latter factor causes no problems for their adjustments among early retired teachers.